

Gemeentebreed

Voor ouderlingen die geestelijk leiding willen geven

A.J. Balk

Ik sprak onlangs met een oud-ouderling uit mijn gemeente over het pastorale werk. Hij zei: ‘Ik kwam met een denkbeeldig doosje bij de mensen. En daar mochten ze al hun ellende in doen.’ Hij wilde mij daarin duidelijk maken hoe belangrijk het is om in het pastoraat goed naar mensen te luisteren, voordat je van alles begint te vertellen. Ik vond het goed dat hij dat tegen mij zei. Je bent als pastor zo graag met oplossingen bezig. Je wilt zo graag tastbaar resultaat. ‘Zou u niet dit? Zou u niet dat?’ Soms is het enige dat je kunt doen, luisteren en met de mensen de weg van het gebed gaan. Samen de dingen die we beiden moeilijk vinden, bij de Heer neerleggen en ons aan Hem toevertrouwen. De broeder of de zuster mag alle ellende in het doosje doen, en met het doosje gaan we naar de Heer.

Dit kwam ook naar voren in een gesprek dat we als predikanten in de regio Rotterdam hadden met de maatschappelijk werkers van de stichting De Driehoek. Het ging over het eigene van het maatschappelijk werk en het eigene van het pastoraat. We concludeerden dat het elkaar vaak overlapt. Maar de pastor heeft in elk geval altijd het gebed. Daarin zijn wij ‘gespecialiseerd’.

Laten mensen zich leiden?

En toen kwam het verzoek op mijn bordje van de redactie van *Nader Bekeken* om een artikel te schrijven over het huisbezoek. Bijzonder aandachtspunt moest zijn: ‘hoe geef je als ambtsdrager daarin geestelijk leiding, in plaats van dat ambtsdragers gesprekspartners zijn?’ Deze zin werd wat vlotweg in een e-mail neergeschreven, om een aanduiding te geven van de richting van het gewenste artikel. Toch ben ik zo vrij om mijn artikel eraan op te hangen. Mijn eerste reactie was: wil ik dat eigenlijk wel in het pastoraat, moeten we juist niet veel meer leren luisteren en invoelen? Oplossingen klinken vaak zo gemakkelijk, maar voer ze maar eens uit. Na drieënhalf jaar pastoraal werk doen is me dát in elk geval wel duidelijk. Maar ook als je als pastor naar je eigen leven kijkt. Wat doe je zelf met datgene wat anderen je voorhouden, met goede, of op zijn minst goedbedoelde adviezen? Je doet het tóch op je eigen manier. Pas als dingen erg vaak gezegd worden, dringt het tot je door en ga je er soms mee aan het werk. Dat gaat in geloofszaken niet anders dan op andere terreinen van het leven. Toch, of niet soms? En bovendien: de kans dat ik een kritische noot wil aannemen van iemand, wordt groter naarmate ik iemand ken en vertrouw. Nu bent u misschien een veel plooibaarder mens dan ik, maar ik geloof dat het voor de meeste exemplaren uit het mensenras toch wel zo werkt.

Een beetje bijzonder

Nou, dat geeft allemaal erg weinig hoop voor dat pastoraat waarin de ambtsdrager geestelijk leiding wil geven en niet alleen gesprekspartner wil zijn. Mogen we onder Gods zegen niet meer verwachten? Weest u gerust, ik zou de vraagstelling van de redactie niet naar de prullenmand willen verwijzen. Er is in het pastoraat veel mogelijkheid om geestelijk leiding te geven. Maar: je kunt in het pastoraat pas geestelijk leiding geven als je eerst gesprekspartner bent. U en ik zitten nu eenmaal zo in elkaar dat wij eerder iets aannemen van iemand die wij

kennen en vertrouwen, dan van iemand die we niet kennen en vertrouwen. Sterker nog: wat vinden wij, mensen, het belangrijk om gekend te worden, om een beetje bijzonder gevonden te worden. Wil jij, ouderling, wel echt weten wie hij of zij is? Wil je weten hoe hij of zij mens is voor Gods aangezicht? En waarom wil je dat weten? Om te beoordelen of dat nu wel goed is, of om je te verheugen in hoe de Heer in de hemel hem en haar heeft gemaakt, ook een béetje bijzonder, net als jij.

Jij bent Godsgezant!

Oké, dit is de aanloop in het pastorale contact, en dan gaan we nu naar het echte werk: geestelijk leiding geven. Mis! Je bent allang geestelijk aan het leiding geven. Je vergeet namelijk dat je ouderling bent (ik neem trouwens aan dat ik ondanks dat 'jij' mag zeggen). Je bent een Godsgezant. Natuurlijk, dat weet je wel, het is een ernstige zaak, en daarom voel je je zo schuldig omdat je geen geestelijke leiding geeft. Maar in wat je net deed, laat je de liefde van de Heer zien. Voor de Heer zijn de schapen in jouw wijk geen nummers, maar mensen die Hij allemaal een beetje bijzonder heeft gemaakt. Daar geniet Hij van. Door jouw plezier heen laat Hij het merken aan hem en aan haar. Want als jij echte en welgemeende belangstelling hebt, dan heeft niet zomaar iemand die, maar de Godsgezant. Jij, onderherder, vertoont het beeld van de Opperherder, en dat is echt goed voor zijn of haar geloof in Christus, en voor zijn en haar vertrouwen in de Heer. Ook als je het resultaat niet direct ziet. Bovendien, weet je nog waarom je ouderling bent geworden? De Heer riep je door zijn gemeente. En lees 1 Timoteüs 3 nog eens door. De kans is vrij groot dat dat hoofdstuk is gelezen op de kerkenraadsvergadering waarin jij gekandideerd (of enkelvoudig voorgesteld) bent. De gemeente en de kerkenraad merken aan je dat je een echte christen bent. Daarop komt het in dat bijbelhoofdstuk namelijk neer. Er wordt daar een christelijke levensstijl omschreven.

Wat? Ik? Nou, dat hebben ze dan niet goed gezien. Niks ervan! Jij bent christen, en het is aan je te zien, kennelijk. En een gesprek met een christen over je leven voor Gods aangezicht is altijd goed. Daar wordt een gemeentelid beter van. En jij bent iemand die het in het bijzonder is toevertrouwd om als christen met medechristenen te spreken over hun leven voor God. Jij bent namelijk bekwaam om te onderwijzen. Dat staat ook in 1 Timoteüs 3. Je hebt kennis van de Bijbel en van de gereformeerde belijdenis. Dat is het gereedschap waarmee je aan de slag kunt. Met dat gereedschap ben jij vertrouwd. Men heeft dat van jou gezien, anders was je geen ouderling geworden. Laat in de gesprekken die mensen met jou als ouderling voeren, daardoor opvallen dat de Bijbel er ook bij opengaat. Jij hoeft niet te gaan vertellen wat de mensen wel en niet moeten doen. Samen ga je naar het Woord van God toe. Dat licht mag schijnen over de levens van de mensen. Jij hebt de gaven gekregen om vanuit dat Woord te spreken. Door je kennis, en door je vermogen de dingen voor het voetlicht te brengen. Dat heet: bekwaam om te onderwijzen. Daar gaat leiding van uit. Je bent door God via zijn gemeente tot die taak geroepen. Gemeenteleden mogen dat ook van je verwachten.

Als jij komt, kan er van alles gezegd worden, die doos heb je mee, en daar kan alles in. Maar de Bijbel gaat in elk geval ook open. Om het even vanuit het gemeentelid te zeggen: als je ouderling komt, dan gaan we in elk geval samen naar de Heer luisteren. Al gaat het gesprek met horten en stoten, en weet je het als ouderling soms ook niet. En ook al geeft de Bijbel geen antwoord op alle bange vragen die wij kunnen hebben. Wat jij wel weet, is de weg naar God. Met die doos met ellende naar Hem toe in het gebed. En vanuit de Bijbel schijnt het licht van het evangelie over de inhoud van die doos. Daarmee is de ellende niet weg, maar zo komt iemand wel in de ruimte te staan. En daar gaat troost van uit.

Samen een eindje oplopen

Pastoraat is: een eindje met iemand oplopen in zijn leven voor de Heer. Prachtig werk. Je loopt ook máár een eindje samen op. Op een gegeven moment scheiden je wegen zich weer. Bij velen hoef je als ouderling maar één keer per jaar te komen. Het is genoeg. Het zijn de mensen die in de gemeente hun plek hebben, op een huiskring of bijbelstudiegroep. Zij hebben op een natuurlijke manier mensen met wie ze af en toe samen een eindje oplopen in het leven met de Heer. Zo is het ook bedoeld in Christus' gemeente. We nemen elkaar mee, we sporen elkaar aan, we vermanen elkaar als het nodig is. Want niet alleen de ouderlingen, de diakenen en de dominee zijn christen. De gemeente is er vol van. Dus ieder kan met een ander een eindje oplopen in het leven voor de Heer. Een ouderling is iemand die een bijzondere verantwoordelijkheid heeft in wat ieder kan en mag doen.

Dat ouderlingen er zijn, is nodig, vanwege de zonde. Omdat de gemeente maar gebrekkig functioneert, gemeten naar Christus' bedoeling. Zo zijn er in elke gemeente leden die zo'n plek niet hebben, en die dus die ouderling nodig hebben. Goed dat hij er is dus. En ze worden geacht je te ontvangen. Je bent door God geroepen. Het zijn de mensen met wie je vaak wat langer samen oploopt. En je spreekt met ze over hun leven met de Heer. Het zijn natuurlijk juist de mensen met wie je zoveel moeite hebt. Bij wie je vertwijfeld denkt: geef ik wel goed geestelijk leiding? Zo slaan ze op een gegeven moment linksaf. En jij denkt: waarom? Hoe kan een christen hier nu linksaf slaan? Nou ja, je bent in gesprek, nietwaar. Dus zeg het gewoon! De Bijbel erbij open. Want we lopen samen op de weg van de Heer. Wees open, wees eerlijk, vanuit Gods Woord. Maar verwacht niet direct dat de ander rechtsomkeert maakt. Dat zou jij toch ook niet doen, eigenwijs als je bent! Dus, blijf meelopen op die weg. Zeg wat je moet zeggen, maar loop wel mee. Er is trouwens niks mis met een goede ruzie, met een stevige woordenwisseling. Dan gebeurt er tenminste wat. Wees niet bang om een keer boos uit elkaar te gaan. Als je liefde voor diegene echt is, dan blijft de band wel. Hij of zij voelt dat namelijk. Misschien soms ook niet. Misschien wil hij of zij je niet meer ontvangen. Forceer niet, maar probeer wel rustig aan te dringen. Als het contact echt verbroken wordt, dan doet dat pijn, want jij hebt gezien wat voor bijzonder iemand dit is, toch? Geen pastoraat zonder pijn. Hoe zou het kunnen als de Heer de Gekruisigde is? Wat ook kan, is dat jij een fout maakt in het pastoraat. Ze zijn in je teleurgesteld, en terecht! Nu kun je niet meer geloofwaardig werken met deze mensen, denk je. O, en op de dag van het oordeel moet ik rekenschap afleggen, dat staat in het formulier. Erger, het staat in de Bijbel zelf. Juist je ambtelijke zonden kunnen je aanvliegen, toch? Lees of zing dan Psalm 32. Belijd je zonden, ga ermee naar Jezus Christus toe. En belijd ze ook voor die broeder of die zuster. Je bent immers christen. Op een verdiepte manier ben je voorbeeldchristen. Dat is allemaal geestelijk leiding geven.

Gesprekstechniek

Het belangrijkste in het pastorale werk is hoe het met je eigen hart is. Of daar liefde is voor de Heer, die zich ook vertaalt in liefde voor de mensen van de Heer. Als die er is, dan kan wat gestuntel uiteindelijk niet veel kwaad. Toch is het zinvol om wat gesprekstechniek te hebben, en om je daarin te oefenen. Bijvoorbeeld het stellen van open vragen. Dat zijn vragen die uitnodigen tot vertellen, zodat je iemand echt leert kennen. Vragen die beginnen met een 'w': wat, waar, waarom, waartoe? Als je echte invloed uit wilt oefenen, moet je ervan uitgaan dat mensen over het algemeen meer doen met wat ze zelf ontdekken, dan met wat jij hun vertelt. 'Laten we dit bijbelgedeelte er eens bijnemen.' Je leest het samen. 'Wat zou jij hiermee kunnen? Hoe pas jij het toe in je leven?' Soms moet je als pastor zorgen dat mensen bij het onderwerp blijven en je vraag echt beantwoorden. Of liever, dat ze de confrontatie met Gods Woord niet uit de weg gaan. Het gaat er natuurlijk ook niet om dat ze naar jouw verhalen

luisteren, maar dat ze naar de Heer zelf luisteren. En als mensen in de spiegel van Gods Woord kijken, dan kunnen ze proberen om allerlei zijwegen in te slaan in het gesprek, eromheen te draaien. Geen wonder, dat doe jij ook als je een beetje in het nauw bent. En jij, ouderling, hebt als taak om met hen op te lopen en te zorgen dat die Bijbel opengaat. En als je dat doet, dan moet de Geest het verder maar van je overnemen. Want uiteindelijk is Hij degene die jouw schapen vast moet houden. Wie ben jij, dat je meer wilt zijn dan een instrument!

Vergeet elkaar niet

Ten slotte, vergeten wij in de ijver voor het ouderlingenwerk in de gemeente elkaar als medeamtsdragers niet? Heb jij iemand die zo'n doos heeft waar jij je ellende in kunt stoppen? En die met jou de weg naar de Heer gaat. Bovendien, je bent ouderling geworden omdat je christen bent. Dat moet je ook blijven. Hoe staat het na één of twee of drie jaar ouderlingschap met je eigen geestelijke leven? Zorg dat je leeft in diepe verbondenheid met Jezus Christus. Geniet van de vriendschap die Hij je aanbiedt. Want *dán* geef je vanzelf geestelijk leiding.